

ANDEDAMMEN

Magasin om kreativitet & det danske mindretal



Inspiration

Hanne i Højer fortæller om sit arbejde

Perspektivskifte

Hvordan nye vinkler gavner den kreative proces

Tre øvelser

Alle kan tegne - prøv det selv

REDAKTION

Ugeavisen Sydslesvig

ved Sydslesvigsk Forening (SSF) og
Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU)

Nørregade 76, 24939 Flensburg, Tyskland
tlf. +49 461 14408-120, -122, -230, -233
www.ugeavisen-sydslesvig.de
redaktionen@ugeavisen-sydslesvig.de

Aktivitetshuset

Nørregade 49, 24939 Flensburg, Tyskland
tlf. +49 461 150 140
www.aktivitetshuset.de
akti@sdu.de

Åbningstider: Mandag, tirsdag, torsdag 10 - 20,
onsdag 10 - 21, fredag 10 - 14

Tryk:

Flensburg Avis
Wittenberger Weg 19, 24941 Flensburg, Tyskland
tlf. +49 461 5045 0
www fla.de
info@fla.de

INDHOLD

- 4 Velkomst
Hvorfor lave et magasin med fokus på kreativitet - og
det danske mindretal?
- 6 Perspektivskift
Træn din kreative muskel - prøv noget nyt
- 8 Droneoptagelser
Verden set oppefra
- 14 Du kan godt tegne - tre øvelser
Dette er ikke en pibe
- 16 Portræt af Hanne i Højer
Hvor landskabet er en streg
- 22 Anerkendelse
Hvis det ikke står i protokollen, er det aldrig sket
- 24 Undervandsbilleder
Verden under vandoverfladen
- 28 Mobil vs kamera
Hvem tager bedre billeder?
- 30 Inspiration
Fokus på læsning
- 34 Place to be
De Kreative Dage
- 38 Fucking gruppebilleder
De kan mere end du tror



VELKOMST

Hvorfor lave et magasin med fokus på kreativitet – og det danske mindretal?

Af Aktivitetshuset og Ugeavisen Sydslesvig

I Sydslesvig har vi - lige som mange andre steder - slet ikke nok fokus på kreativitet. Det er beklageligt og i vores optik en kæmpe fejl. Men hvad nytter det at klage? Lad os i stedet hellere se på mulighederne, på det positive og om vi kan gøre noget ved det.

Det vil vi og derfor udkommer vi med magasinet Andedammen, som er et magasin om kreativitet & det danske mindretal.

"Vi", det er Aktivitetshuset og Ugeavisen Sydslesvig, og vi vil her sætte fokus på kreativitet og på Sydslesvig. Vi vil således inspirere til, at emnet kreativitet og den kompetence, der opstår ved at arbejde kreativt, rykker mere i fokus. For os, der på forskellige måder arbejder med

kreativitet og kreative fag, er der ingen tvivl om, hvor fremtidens vigtigste kompetence ligger.

Samtidig kan ingen af os forudsige, hvordan livet vil have forandret sig om 17 år. Hvilke fokusområder vil der på det tidspunkt være i børnehaverne, hvilke fag undervises i skolen, hvilke uddannelsesmuligheder vil der være og hvilke jobs? Og hvordan ser vores privatliv ud? Tilbringer vi stadigvæk så meget tid foran skærmene, med sociale henholdsvis sociale media, ChatGBT eller Tinder? Hvordan vil kulturen og naturen have forandret sig? Og især, hvordan vil mindretallet have forandret sig?

Alle disse store spørgsmål får vi først svar på om nogle år. Men hvad kan vi gøre, for at være forberedt på kommende forandringer og udfor-

dringer? Hvad gør vi for at føre et liv, der gør os lykkelig? Hvad gør vi for at skabe gode rammebetingelser for os alle?

Det skal der svar til. Men det kræver, at vi formår at tænke ud af boksen. At vi tør gå nye veje, skifte perspektiv og at vi formår at se styrken i at betragte ting fra nye vinkler. Sagt med andre ord: Vi har brug for den grundlæggende kompetence, der ligger i at tænke og arbejde kreativt.

Kreativitet kommer fra det latinske ord "creare" og betyder at kreere eller at lave noget. Når du er kreativ, bryder du netop med vaner og du åbner op for nytænkning. Egenskaberne, der bliver tilskrevet den kreative kompetence, er udelukkende positive. Forskellige studier, du kan finde på nettet, viser, at vi er i stand til at løse problemer bedre, at vi åbner op for vores tanker, er nysgerrige og møder nye mennesker, at vi bliver bedre til at tackle udfordringer og risici, at vi eksperimenterer mere, at børn og unges talenter fremhæves, at den akademiske uddannelse støttes, at vi finder på nye ideer, teknikker eller perspektiver, at vi lever længere og reducerer stress. Vigtigst er dog, at kreativitet gør det, man på engelsk kalder "makes you feel alive".

Kreativitet giver sjov og ballade i hjernen, fremmer vores positive emotioner og giver os skønhed i livet. Og det gode er: Alle mennesker kan være kreative. Kreativitet er ikke forbeholdt de få. Det er ikke nogen kompetence man har eller ikke har. Alle mennesker kan være kreative og jo mere du øver dig på det, jo bedre bliver du til det. Derfor har vi brug for både kreative fag og rum, hvor vi kan være kreative - på den ene eller anden måde. Men i stedet for at klage over, at kreative fag nedprioriteres, vælger vi her en positiv tilgang. Vi vil med Andedammen bidrage til et øget fokus på området.

Hvorfor så vælge en negativ titel?

Ordet "Andedammen" bliver oftest brugt negativt i mindretallet. For eksempel i forbindelse med debatter om identitet, sprog eller organisa-

tionsstrukturen. Andedammen bliver sat lig med et indspist sted, hvor nogle få dikterer holdningen, blokerer for forandringer og dominerer højlydt. Hurtigt får man indtryk af, at nogle ændrer i dammen rapper højt for at bevare status quo og andre rapper mindst lige så højt for at kritisere den første gruppe. Derved formår ingen af siderne at lytte eller indgå kompromisser - mindretallet opfattes som et snæversynet fællesskab, hvor nogle let forarges eller oprøres, hvilket matcher den officielle definition af en andedam fra online-ordbogen "ordnet.dk".

Men på samme hjemmeside står der ydermere, at en andedam ganske simpelt også er en "dam med ændrer". Og i det ligger der meget mere end den førstnævnte nedladende definition. For en dam med ændrer er et sted, hvor ændrer og mange andre væsner og livsformer har deres hjem. Nogle få - blandt andet ændrerne - ser vi på overfladen. Alt andet får vi først øje på, når vi giver os tid til at se, iagttage, følge med. Og hvad sker der med os, når vi frem for kun at se på overfladen, begynder at se Andedammen som helhed?

Får vi måske øjnene op for, at vi har at gøre med et beskyttet og trygt sted, der fungerer harmonisk i en svær begribelig, men smuk kompleksitet? At vi lever et sted, der kan rumme meget, og at vi har gode muligheder? At vi trods forskelligheder er sammen om noget? At Andedammen i sidste ende er vores fælles eje?

Det er nemlig os, der kan forme den til et smukt sted. Et sted, hvor vi kan nyde tiden sammen, hvor vi er hjemme, hvor vi har tillid til hinanden og hvor der er plads til alle. Og, hvor vi kan dyrke nysgerrighed, nytænkning og kreativitet. Med "Andedammen. Magasin om kreativitet & det danske mindretal" vil vi netop skifte perspektiv. Vi vil se under overfladen og sammen med jer vil vi fokusere på indhold, være kreative og bidrage til at skabe det Sydslesvig, vi elsker og som er vores hjertesag.

Velkommen i Andedammen!

Træn din kreative muskel – prøv noget nyt

PERSPEKTIVSKIFT

“Kreativitet er ikke en hemmelig klub, hvor kunstneren og skaberen er de eneste med nøglen. Det er en muskel, vi alle kan træne.”

Sådan skriver Caroline Lautrup i et blogindlæg på hjemmesiden fra Avilius, der er et terapihus startet af unge psykologistuderende. De har siden 2019 udviklet det terapitilbud, de selv havde brug for, men ikke fik. De unge studerende handlede, fordi de oplevede, at deres generations mentale helbred er i frit fald.

På Avilius' hjemmeside kan man læse om dette spændende projekt, og om, hvordan de unge af egen drivkraft har sat noget i gang. På hjemmesiden er der desuden en interessant blog, hvor der blandt andet skrives om emner som “Kærestesorger - sådan heler du et knust hjerte”, “Tips til at overleve mørke tider”, “Skønheden og imposter-udyret” og mange andre spændende emner. Blandt indlæggene er også indslaget af Caroline Lautrup med overskriften „8 måder at træne din kreative muskel“, hvor forfatteren kommer med en række væsentlige pointer. Blandt andet, hvordan kreativiteten påvirker os positivt. Hun kalder det “Kreativitetens positive bivirkninger”. Heriblandt nævner hun, at kreativiteten reducerer vores stressniveau, øger vores selvindsigt og forståelse af os selv, giver os en følelse af frihed, forbedrer vores evne til at generere ideer, øger vores evne til at løse problemer og skaber noget betydningsfuldt for os selv og andre. Med på listen hører også, at vi nyder den kreative proces, at vi kan opnå en tilstand, hvor vi mister fornemmelsen af tid, at vi forbedrer vores færdigheder og evner, og at vi bliver bedre til at se muligheder frem for at fokusere på begrænsninger.

Der er altså mange gode grunde til at arbejde kreativt - ikke mindst for vores mentale trivsels skyld. Men kan alle gøre det?

Caroline Lautrup besvarer spørgsmålet ved at argumentere, at det med at tænke kreativt ikke handler om, at vi alle bliver den næste Picasso. Det handler mere om at udvikle “en egenskab, som kan bruges i mange aspekter i hverdagen, booste forholdet til os selv og drysse lidt af Klokkeblomsts tryllestøv over voksenlivet”.

Sagt med andre ord, skal vi i første omgang komme væk fra tanken om, at vores kreative arbejde skal føre til økonomisk succes, klikes eller en anden form for kortvarig anerkendelse. Kreativitet skal som udgangspunkt give os selv noget. Derfor bør vi holde op med at spørge, om vi kan være kreative. Vi skal hver især finde ud af, hvad der giver os noget, og så skal vi turde prøve kræfter med det - og fordybe os i det.

Hvordan træner vi så den kreative muskel?

I blogindlægget kommer Caroline Lautrup med otte øvelser, der kan stimulere den kreative muskel. Passende til emnet i denne udgave af Andedammen, er en af øvelserne perspektivskiftet. Caroline Lautrup opfordrer til at overveje, hvad du ville gøre, hvis du var en anden person eller befandt dig i en anden geografisk kontekst. Du kunne forestille dig, at være en person, som du ved, tænker anderledes end du selv gør. På den måde ses et emne eller en problemstilling fra en anden vinkel, hvilket giver et nyt perspektiv. Øvelsen er nem og ligetil. Men samtidig giver den hurtig interessante resultater henholdsvis en ny måde at tilgå problemstillinger på.

En anden øvelse, der godt nok ikke står på Avilius' hjemmeside, men på lige fod kan bruges til at træne den kreative muskel, er at lave abstrakte former ud af hverdagsgenstande. På billedet til venstre kan du se et resultat af øvelsen. Billedet er to stykker papir, der er rullet sammen og stillet op på en lyskilde. Dernæst er der taget et fotografi oppefra. Med en lommelygte eller lyset fra en mobiltelefon, kan der tilmed leges med skygger fra forskellige vinkler. Øvelsen er super nem og den giver hurtig interessante resultater.

Afprøv den og andre øvelser, der træner din kreative muskel - og samtidig er sjove at lege med. Gå ind på Avilius' hjemmeside for at få mere inspiration og for at læse mere om dette spændende projekt./RM



Verden set oppefra





DRONEOPTAGELSER

Hvad sker der, når man har fødselsdag og for sjovs skyld skriver på sin ønskeseddel "en drone ;-)"? Ja, så kan det ske, at man faktisk får en drone i fødselsdagsgave!

Det har Marc oplevet. Og mens han sidder ved siden af mig og fortæller om gaven, kan man mærke, hvor ufatteligt det er for ham, at han virkelig fik en drone! Til daglig arbejder Marc som kulturprojektmedarbejder i Aktivitetshuset og er værkstedsleder for Multimedia Studiet og Fotoværkstedet. Han er nok det, man betegner som en visuel nørd. Marc elsker billeder, at fotografere ting, naturen, mennesker og især også at udforske og afprøve ny hard- og software. Men når Marc tager billeder, er det altid på øjenhøjde. Så i lang tid har han drømt om at få et nyt perspektiv. Især perspektivet oppe fra ned, er det, der fascinerer ham. Drømmen, om at komme op i luften.

"Det fanger mig meget mere end den anden vej. Jeg er ikke noget vandmenneske overhovedet. Men at være i luften eller hoppe ud af en flyvemaskine til faldskærmspring, det er ikke noget problem. I luften er det skønt - det er mit element", fortæller han med et smil. Marc er stolt ejer af en DJI Mini 3. Den er ikke

kun lille og har et godt kamera. Det vigtigste er faktisk, at den kun vejer 249 gram. 249 gram? Ja, og her starter så et helt vanvittigt regelsæt omkring dronflyvning i Europa, Tyskland og Danmark og ja, du skal både overholde de europæiske og de nationale regler.

For at kunne flyve en drone, der vejer 250 gram og mere, har man brug for et europæisk drone-certifikat og en del særtilladelser, for overhovedet at kunne flyve. Men det betyder slet slet ikke, at du bare kan købe en drone, sætte den foran din dør og starte den. For det første findes den europæiske droneforordning fra EASA (European Aviation Safety Agency), der ordner sikkerhed og miljøbeskyttelse i luften. Blandt de europæiske regler er det bl.a. forordnet, at man maks. må flyve 120 meter højt og at vægten afgør, hvad man må og ikke må fx mht. til afstand, områder og hastigheden.

I Tyskland er det så Bundesamt für Luftfahrt, som ordner alt omkring dronflyvning. I Danmark er det trafikstyrelsen. Begge lande har et digitalt kort (dronezoner.dk) hhv. en app (droniq), hvor man kan indtaste hvilken drone man vil flyve med, hvorefter man får at vide, hvad man må og hvad man ikke må.

Jeg installerer hurtig appen på min mobil og går i gang med at lede efter steder i Flensborg, hvor man må flyve. Til min store overraskelse er det ikke kun store områder, der er total forbudt - også alle andre mindre beboede områder er forbudte, fordi de ligger for tæt på motorvejen, for tæt på industri, sygehuse osv. Jeg kan næsten slet ikke finde lovlige steder i Flensborg og omegn. Det er den samme oplevelse, Marc har gjort og som får ham til at sige, at det overhovedet ikke er attraktivt for ham at starte en dronflyvning i Tyskland. Men smilende viser han mig kortet over Sønderjylland.

Boende i Danmark kan han nærmest sætte dronen foran døren og starte turen. Kun to små områder er forbudte rundt omkring Flensborg Fjord og grænsen på den danske side. På den tyske side er det næsten umuligt at flyve i Flensborg og slet ikke op mod grænsen.

Inden Marc gik i gang med at flyve med dronen, har han registreret den, fået en forsikring på dronflyvning, tjekket både vejledninger og øvet sig i at styre en virtuel drone. Godt nok er hans drone GPS-styret og vender altid hjem igen, men han vil gerne være omsorgsfuld og ikke genere folk med flyvningen. Selvom Marc har oplevet, at folk i Danmark ofte er ret ligeglade med dronflyvninger. "Jeg tager næsten kun billeder i naturen og ikke nogen urbane billeder. Her kan jeg flyve højt oppe, så folk heller

ikke kan høre dronen længere og jeg har tid til at finde de rigtige motiver. På den måde får jeg desuden så mange ting som muligt ind på billedet, mange farver, en spændende komposition". Marc har testet dronens grænser og selv ved 18 m/s og 130 meters højde holder den sig med de indbyggede stabilisatorer meget konstant. Batteriet holder godt nok kun ti i stedet for 38 minutter og appen slår alarm, men billederne bliver stadigvæk skarpe og indstillingerne på blende og belysning frembringer flotte resultater på trods af ustabile vejrforhold.

At kunne arbejde med et helt andet perspektiv, er som en drøm for Marc. "Især fugleperspektivet med 90 grader ned elsker jeg og det er noget af det mest fascinerende. Selv ud fra en flyvemaskine er det svært at realisere 90 grader vinklen, hvis ikke man hænger kameraet og sig selv ud af flyvemaskinen". De første billeder skal gerne printes i stort og måske følger der en udstilling med flere billeder. Marc fortæller, at han har overvejet at kombinere farver og områder som fx grøn-sand-vand eller at fjerne alle menneskelige tegn fra billederne, så steder man kender, pludselig kan ses uden menneskets indflydelse. En anden idé er at klippe film sammen og lægge egen musik på. Samspillet af farverne, skyggerne, kompositionen, det at være ude i naturen og ændre perspektiv og vinkel - kreative muligheder er der mange af og fascinationen voksende./SK





Dette er ikke en pibe

"Ceci n'est pas une pipe" - en linje med sirlige håndskrevne bogstaver under et maleri af René Magritte, som de fleste nok på et eller andet tidspunkt i deres skoleliv er blevet gjort bekendt med i billedkunstundervisningen.

For det er ikke en pibe. Det er et maleri, der afbilder en pibe.

Ser det livagtigt ud? Realistisk? Tredimensionelt? Velproportioneret? "Godt" malet? Hvad udgør egentlig et "godt" maleri eller en "god" tegning?

Børn elsker som regel at tegne og kan fordybe sig i deres hjemmelavede universer i små evigheder uden at tænke for meget over den grafiske kvalitet i deres skaben. Når voksne så indbydes til at deltage i dens udformning, bliver indbydelsen alt for ofte gengældt med et "Jeg kan ikke tegne" - en hjerteskræende sætning. For hvad betyder det egentlig at "kunne tegne"?

Mange vil nok svare "så det ligner". Men hvad er det der gør, at en afbildning af en genstand eller en scene ligner? Er det proportionerne, skyggerne, forholdet mellem for- og baggrund, farverne?

For mig bliver en tegning spændende, når jeg kan se at blyanterne har fanget noget, som kun en tegning kan vise. Noget som et kamera ikke kan fange. En fortolkning af det set. En ny dimension, et nyt perspektiv.

Hvis vi tænker på kunst, der er blevet til efter det forrige århundredeskifte eller besøger store museer for moderne kunst, som fx Louisiana, Tate Modern eller MoMa (hvor tegningerne desværre ofte kun udgør en brøkdel af samlingerne) er det ganske sjældent at det "realistisk" afbildede optager pladsen, det er snarere fortolkningerne, der fanger og fortryller øjet. Det ekstra. Det uventede. Det vi "ikke" kan se. Forvrængede fantasier af den verden vi lever i.

Så hvad venter du på? Alle kan tegne og lade fantasien køre. Der findes ingen regler på en skitseblok. Glem den person, der har prøvet at bilde dig noget andet ind. Lad strengen fange papiret og papiret fange strengen. Se dig omkring. Fang dine omgivelser, prøv at undre dig, gå i detaljer eller lad være, men lad det sete leve på papiret. Spring ud i det i dag - DU KAN GODT TEGNE!

Tre enkle øvelser til at komme i gang med det samme (uden ærefrygt):

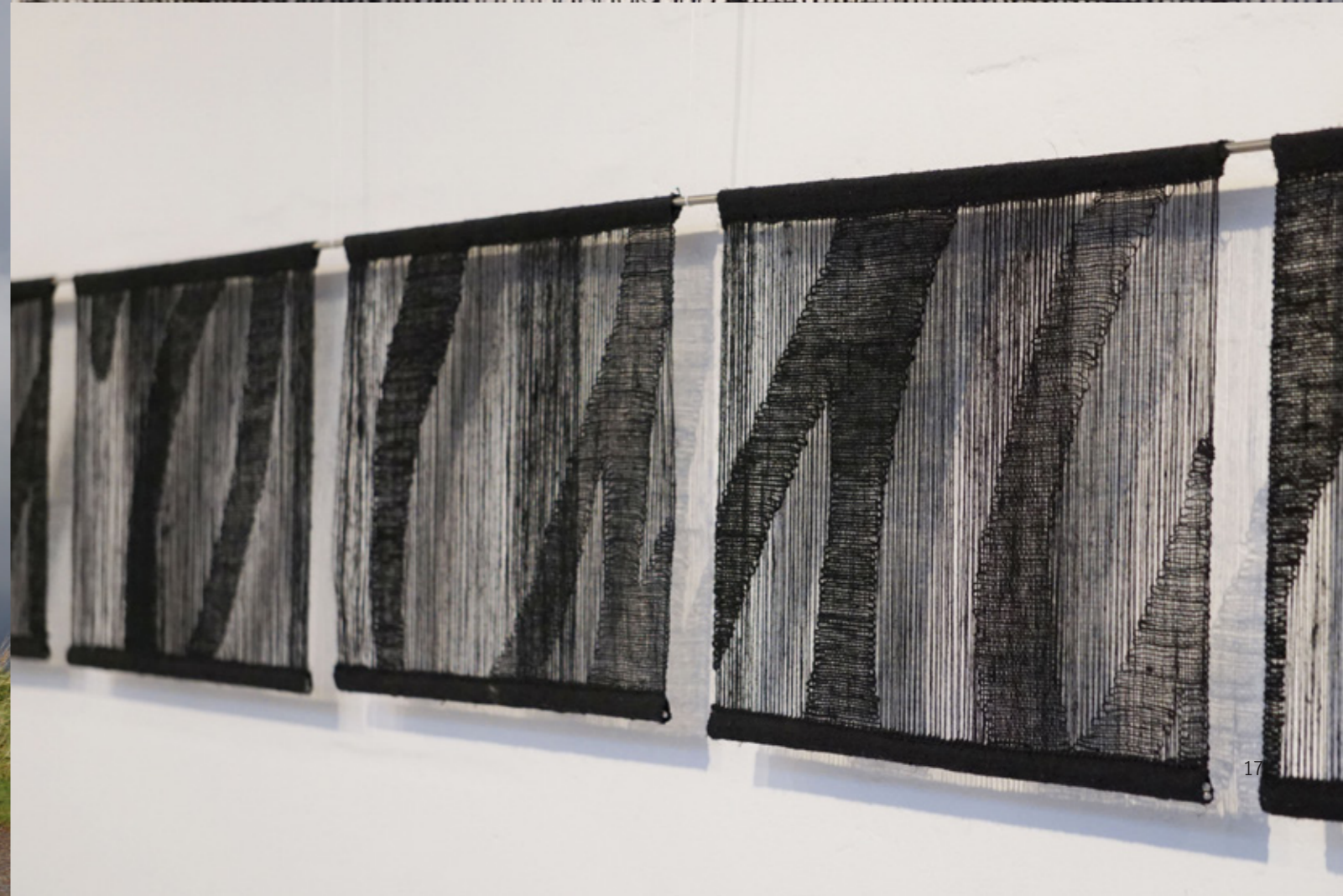
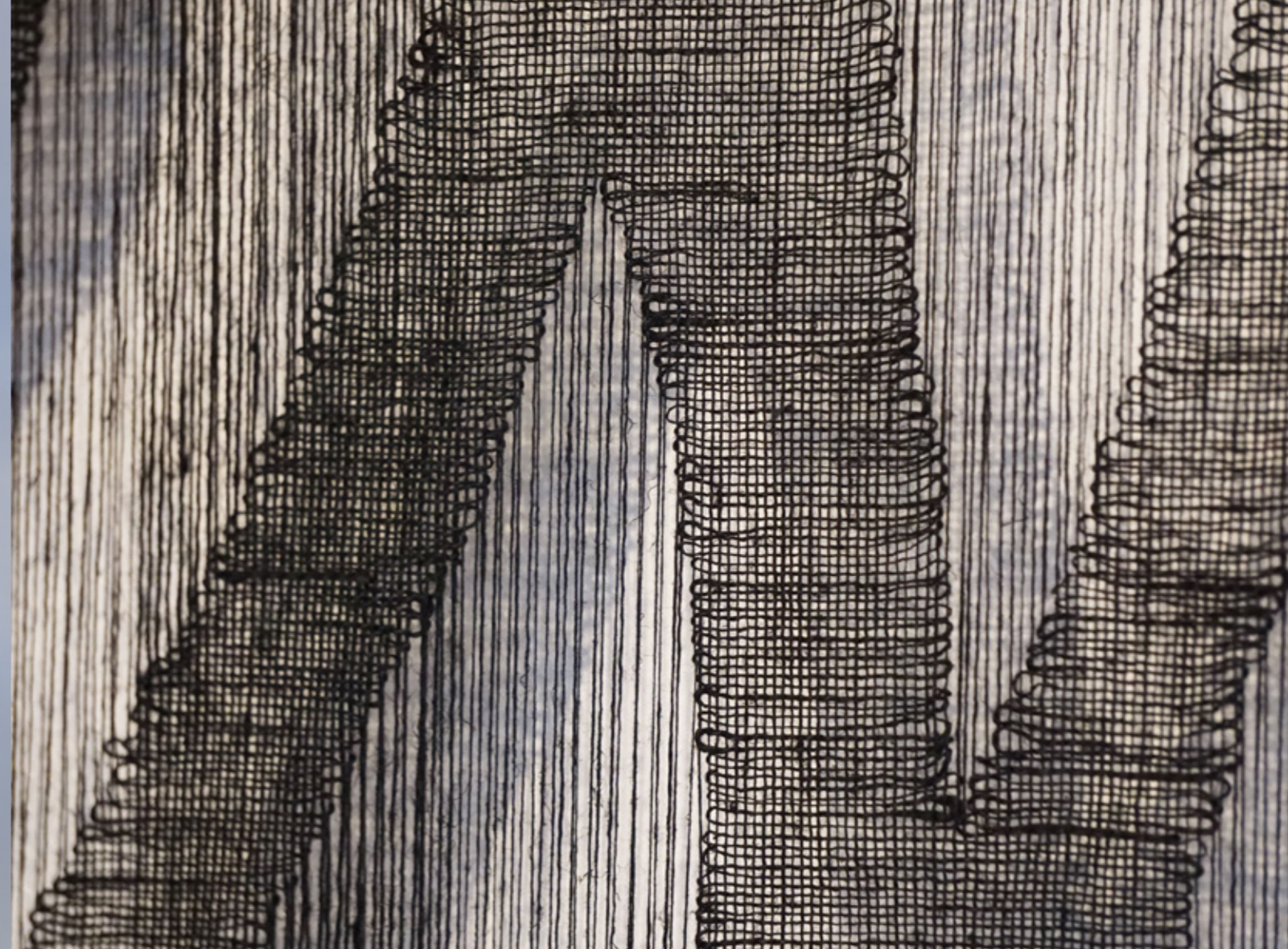
1. Tag en tusch og sæt timeren på 2 minutter. Tegn en ting fra dine køkkenskuffer uden at kigge på papiret.
2. Tag en tusch og sæt timeren på 3 minutter. Tegn en ting i din stue uden at lade tuschen slippe papiret.
3. Sæt timeren på 5 minutter. Tegn et stilleben af tre ting i din entré kun af farveflader (ingen linjer!)/LLA



Ceci n'est pas une pipe.

Magritte

Hvor landskabet er en streg





PORTRÆT AF HANNE I HØJER

Der, hvor land og vand mødes og landskabet egentlig kun er en streg, ligger Højer. Her kan du møde Hanne B. Sønnichsen alias Hanne i Højer. Hanne skulle egentlig være lærer eller præst. Men en gang imellem går livet andre veje. I dag er Hanne uddannet tekstilformgiver og ejer butikken og galleriet "Hanne i Højer", hvor alt handler om tekstiler, tegninger, strik, vævning, kunst og kunsthåndværk.

Hanne er født i 1960 og opvokset på en gård i det nordlige Djursland. Efter sin studentereksamen tog hun et sabbatår, inden hun ville starte enten på Silkeborg seminariet, for at blive lærer, eller på Aarhus Universitet, for at læse teologi. Men sabbatåret førte hende blandt andet til Skals Håndarbejdsskole, hvor hendes vævelærer blev opmærksom på hende. På spørgsmålet, hvad hun skulle, når hun var færdig på Skals, var svaret helt klart "Det ligger fast. Det er de to ting, jeg skal". Et besøg på Designskolen Kolding (dengang Kunsthåndværkerskolen) og de imponerende værksteder med blandt andet en

vævestue med 50 væve, gjorde dog indtryk på den unge kvinde. Hun tog den tre dage lange optagelsesprøve og fik en af de 20 eftertragtede pladser.

"Man skulle være lidt stærk i troen, at man kunne klare det", siger Hanne og fortæller om en lærer, der i starten af uddannelsen sagde: "Nu kigger I til højre og til venstre og så ved I, at dér står jeres nærmeste konkurrenter". Beskæftigelsesprocenten lå på to. Hannes lærer fra Skals havde taget samme uddannelse og ud fra 20 elever gennemførte fire uddannelsen.

På trods af de usikre fremtidsperspektiver, valgte Hanne den tekstile linje med vævning og stoftryk som hovedfag. Uddannelsen var massiv med mange værkstedstimer, men også en bred faglig undervisning i kunst- og kulturhistorie, tegning, farvelære og alt andet grundlæggende viden, der støttede op om uddannelsen til kunsthåndværker. Hanne husker især de faglige muligheder som fantastiske. "Alt var jo tilgængeligt. Vi havde mange værkstedstimer og kunne gå i krig med store

fysiske opgaver som metervare eller vægtæpper. Vi arbejdede med at få ideer og så udvikle dem til et produkt. Hvis ikke man har disse timer, kan det hurtigt blive uoverskueligt".

Med en titel som tekstilformgiver arbejdede Hanne efter sin eksamen først på Skals Håndarbejdsskole og så i ti år på Håndarbejdsseminariet i Højer. Men Hanne havde altid tænkt, at hun skulle være selvstændig med et eget værksted og måske også undervise inden for kunsthåndværk. Med "Hanne i Højer" kunne hun gøre det på fuld tid og arbejde med de forskellige facetter, uddannelsen som kunsthåndværker gav muligheden for.

"Jeg brænder virkelig meget for kunsthåndværket, fordi det binder i traditionen for form og funktion. At man har noget, der fungerer rent praktisk, men at man også har noget, der har et kunstnerisk element eller er udformet kunstnerisk". Hanne sælger kunsthåndværk og materialer, hun underviser i teknikker og fremstilling af produkter og laver kunst og udstiller den. Denne blanding har ført til, at Hanne har en bred modtagerskare, der sætter pris på hendes sans for kvalitative materialer og farvesammensætninger og den brede viden, hun har inden for kunsthåndværk. Sin stil beskriver Hanne som enkel, på grænsen til det kedelige. "Sådan er jeg. Sådan kan jeg lide ting. Meget meget enkel og så måske med et lille twist eller en farve".

Inspirationen til hendes værker kommer i høj grad fra naturen rundt omkring. Især linjerne er noget, der har fulgt Hanne siden uddannelsen. "Min første trykramme i Kolding var en lidt ujævn streg. Jeg elsker den der virkelig flotte enkelthed i streger. Det er også derfor, jeg elsker at bo i Marsken, fordi landskabet her egentlig kun er en streg".

Både bevidste og ubevidste oplevelser i naturen fører hos Hanne til ideer, hun omsætter til det tekstile. Ubevidste iagttagelser i Marsken som for eksempel streger på vejen, fuglene eller de stråttækte huses tagvinkel inspirerer hende lige så meget som bevidste iagttagelser af Sort Sol eller hendes egen håndskrift. Desuden elsker Hanne at rejse, opleve noget nyt og sætte sit



daglige liv i perspektiv. Hun kigger både på det store og det små, for at finde inspiration.

"Når man arbejder med sig selv, kan man jo godt blive lidt selvoptagen. Så er det godt at komme ud og opdage: Hu, du er godt nok ikke ret stor i det samlede billede. Det er sundt, tror jeg simpelthen."

Især i Marsken kigger Hanne efter de store linjer som horisonten og landskabet. Hun fortæller, at der ikke er to minutter, der er ens. Hele tiden skifter vinden, lyset, skyerne. Men lige så meget opdager hun storheden i det små: "I et enkelt blad kan der jo være nok inspiration til vægtæpper til et helt år".

Inspirationen kommer også fra de forskellige materialer, Hanne arbejder med. Rygraden i hendes arbejde har altid været uld og hendes viden om fåreuld, alpakauld, cashmere, kaninuld eller hundeuld er meget omfattende. Blandt andet har hun og hendes mand været fåreavler til 100 moderfår med mindst 150 lam pr. år. Fårene skulle klippes og ulden sorteres, så et så godt garn som muligt kunne fremstilles. "Altså man skal ikke bruge den samme uld til undertrøjer som til gulvtæpper", fortæller Hanne smilende.

Naturmaterialerne er dem, Hanne sætter mest fokus på. Ikke kun fordi materialerne er tæt på og vi har et tilhørsforhold til dem, de er også blevet brugt i årtusinder, har en spændende historie og bliver utrolig smukke når der filtes, spindes, strikkes, hækles, væves eller kniples med dem. Når inspirationen er blevet til en konkret ide, reflekterer Hanne over den og går i gang med at tegne og lave skitser. Så starter prøveforløbene, hvor vikleprøver og små strikkede stykker eller enkelte vævninger giver hende informationer om teknikken, farvesammensætningen, materialet og proportionerne. Prøveforløbene kan have forskellig længde. "Det er jo ikke meget tid, jeg har som kunstner. Det er jo et dilemma. Jeg ønsker mig at have travlt i butikken, men samtidig kræver den kunstneriske del af mit arbejde ro og ubegrænset tid".

Men især prøveforløbene prioriterer Hanne højt. Arbejdet med det tekstile er ofte en meget langsom og langsom proces og det er vigtigt nogenlunde at vide, hvad der kommer ud af det, inden man går i gang. Især de tekniske tegninger og bereg-

ningerne til vævning er ret nørdede. Hanne lærte under sin uddannelse i Kolding af en japansk professor, metoden til at farve garn med beviklinger, så der under vævningen opstår et billede af et nøgle garn. Eksemplet på Skabelsesbogen viser metoden eksemplarisk. Hele bogen er lavet i en vævning og så lagt sammen til siderne, som kan foldes ud igen til et stort stykke stof. Ud fra den tekniske tegning har Hanne farvet garnet, så der til sidst er sider med billeder til de enkelte sætninger fra skabelsen som "der blive lys", "deling i dag og nat" eller "til slut er alt fuldbragt". Prøveforløbene bruger Hanne også til at udvikle sin egen stil. "Det jeg tilstræber, er det enkle. Det er mere sådan, at det altid ender med det, fordi det er det, jeg selv synes fungerer bedst. Jeg piler væk meget længe, før det er så enkelt, som jeg gerne vil have det". Når dette punkt er opnået, starter den endelige proces i fremstillingen af et produkt. Ikke alle produkter lykkes. Men når de gør, er det tydeligt, at Hanne er kommet i mål: "Jeg kan det der, der føles rigtig. Jeg kan ikke rigtig forklare det. Men jeg ved bare, når det er rigtigt. Så kan jeg mærke det fysisk".

Linjerne trækker sig også aktuelt gennem Hannes arbejde. Til strikkefestivalen "Masker i Marsken" er Hanne startet med et treårigt projekt, der har titlen "Nolde, Linjen, Mig". I projektet arbejder Hanne med spørgsmålet om, hvordan landskabet præger og former os som mennesker og hvordan vi som kunstnere eller kunsthåndværkere udtrykker os gennem det.

Professionen som kunsthåndværker og vægtingen af håndværk er Hannes fundament. Hun beskriver beherskelsen af håndværket som at have et eget alfabet, man kan sætte ord sammen fra. Ud fra en bred palet af teknikker, kan man vælge dem, der gør produktet optimalt. Målsætningen er altid, at materialer, teknikker, form og funktion går op i en højere enhed. Noget skal fungere og se godt ud: "Vi skal have noget lækkert og skønt at se på"/SK

Følg Hanne B. Sønnichsen på:
www.hannebsønnichsen.dk
Facebook
Hanne Brøbech Sønnichsen
Insta @hanneihøjer



Hvis det ikke står i protokollen, er det aldrig sket



ANERKENDELSE

“Wer schreibt, der bleibt” - sådan lyder et tysk ord-sprog, der gerne bruges af skribenter. Formentligt for at tale deres eget håndværk op, hvilket der jo grundlæggende ikke er noget i vejen med. Men i dette tilfælde er der faktisk noget om snakken.

“Den, der skriver, forbliver” er en mulig oversættelse af ordsproget, og jeg har tit tænkt over det, fordi det unægteligt er sådan, at det skrevne ord på mange måder er, hvad der forbliver af os og den tid, vi lever i. Ikke mindst derfor er mediernes dokumentationspligt så enorm vigtig for os som fællesskab. Historikere og forskere kommer nemlig på et tidspunkt til at se på det skrevne ord - som regel i form af avisarkiverne - for at se, hvad der rørte sig i samfundet på et givet tidspunkt. Det betyder, at skribenter og journalister skal være meget præcise, neutrale og omhyggelige, når de skriver om de mange møder, der holdes i mindretallet. En svær opgave, for det er ikke særlig spændende eller sexet at skrive dokumenterende artikler. Det er bestemt ikke det, skribenter drømmer om. Alligevel kan der argumenteres for, at dokumenterende tekster på sigt er vigtigere end blødsødne personhistorier.

Vigtigt værktøj for en forsker

“Protokoller er enorm vigtige og uundværlige som dokumentation”. Det fastslår Rejhan Bosnjak. Han er ph.d. i historie og har, som ansat i Forskningsafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, blandt andet undersøgt det danske mindretal. Protokollerne giver ham mulighed for at få indblik i de tematikker og eventuelle beslutningsprocesser, som har fundet sted i de forskellige foreninger. “Dermed kan man få et indblik i de forskellige argumenter og positioner, som har fundet sted i debatterne, og endvidere kan man danne sig et overblik over, hvad der har været vigtigt for foreningerne i forskellige tidsperioder. Og man kan i givet fald holde det op imod den generelle samfundsudvikling”, fortæller Rejhan, der samtidig argumenterer, at protokollerne også er vigtige for foreningerne selv.

“De giver foreningernes forskellige organer mulighed for at gå tilbage i tiden for at se, hvad der tidligere har været af synspunkter og holdninger om forskellige emner. Således kan de også bruges som argumentation i forskellige sammenhænge”.

En god protokol

Et dokumentarisk værk som en protokol giver ikke megen spillerum for kreativ udfoldelse. Til gengæld er der nogle punkter, der bør opfyldes, så den bedst muligt opfylder rollen som historisk dokument.

Ifølge Rejhan Bosnjak må protokoller godt være så omfattende og detaljeret som muligt. Desto mere, desto bedre.

“Det giver en udefrakommende læser mulighed for at danne sig et bedre og mere nuanceret billede af de forskellige diskussioner og processer der har fundet sted”, fastslår han.

Desuden ville det være godt med en dagsorden, fordi den giver mulighed for hurtig at danne sig et overblik, finde de relevante punkter og for at se, om der er skrevet noget ned til det pågældende punkt. Men grundlæggende mener han, at diskussioner i forbindelse med beslutningsprocesser og den endelige beslutning er essentielt indhold i en protokol.

Det gør sig dog også gældende for en deltagerliste. Den er vigtig, så man også får et overblik over, hvilke mennesker der har været med til at træffe de pågældende beslutninger.

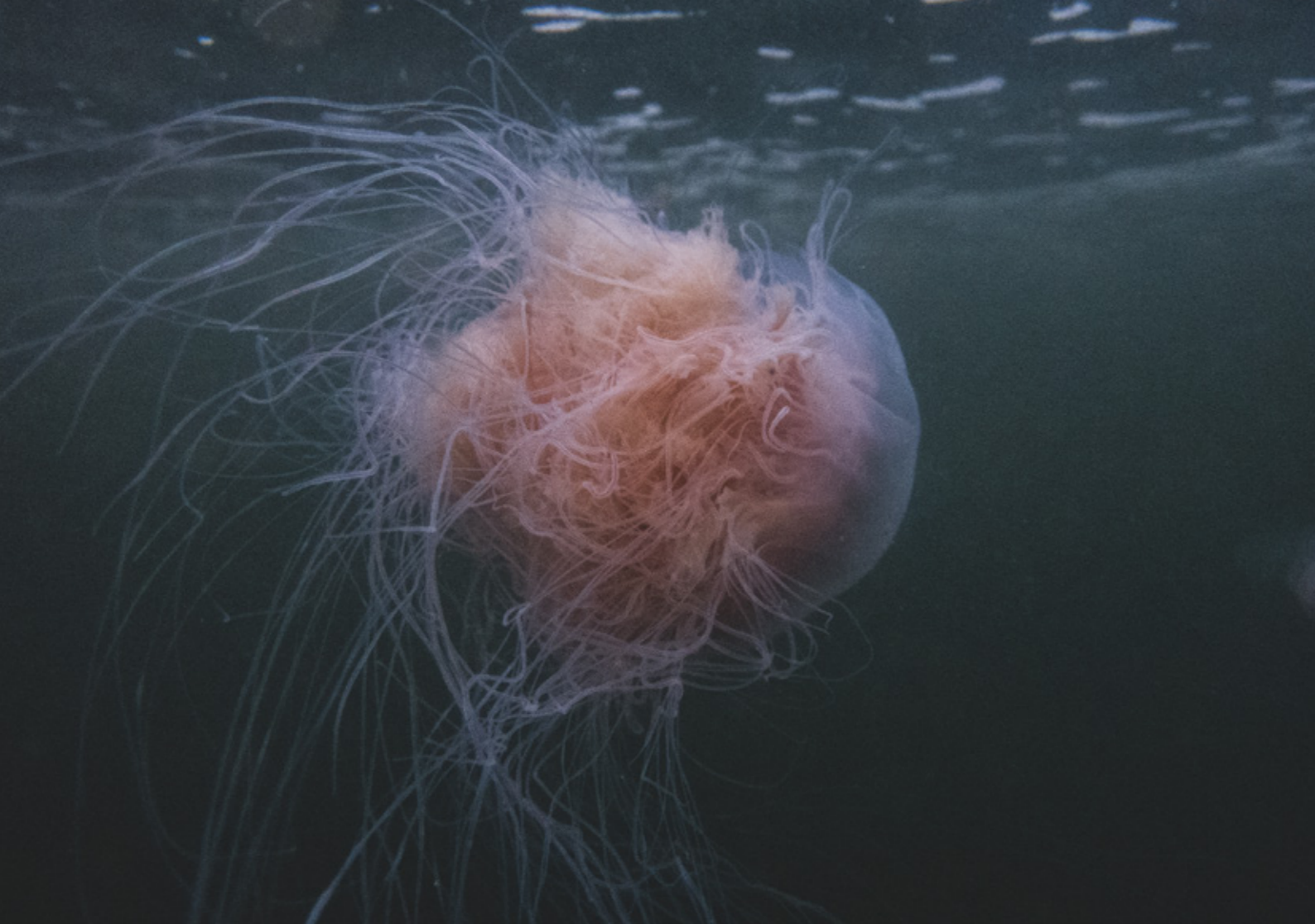
Mødeprotokollerne og artikler om møder er nogle af de absolut vigtigste dokumenter indenfor vores mindretalssamfund. De gengiver nøgternt og præcist, hvad der skete på møderne. Sådan burde det i det mindste være, men lad os lige være ærlige - der er vist ikke noget, der er mindre indbydende end at skrive en protokol. Det er så tungt, at man ikke kan fortænke nogen, hvis det ikke gøres omhyggeligt nok. Dertil kommer, at mødets deltagere mange gange ikke gør skribentens liv nemmere. De taler utydeligt, glemmer at nævne deres navne og taler om alt muligt uvæsentligt. Samtidig er det, rent skrivemæssigt, stort set umuligt at gøre det spændende. Et skift i perspektivet, en ny vinkel eller et personligt aftryk, giver ikke rigtig mening i denne genre. Det eneste, der måske kan gøres mere ud af, er at give protokolskribenterne den fornødne anerkendelse. De bærer et kæmpe ansvar, for hvis det ikke står i avisen eller i protokollen, så er det aldrig sket./RM

Så hatten af for protokolskribentens rolle.



**Verden under
vandoverfladen**





UNDERVANDSBILLEDER

Mads er et vandmenneske. Han kan godt lide at være ved vandet, på vandet og især i vandet og opdage verden under vandoverfladen. Allerede som barn kunne han godt lide at dykke ned i vandet og opdage en ukendt verden. "Det var både fascinerende og også lidt klamt", fortæller Mads.

Som 12-årig fik han sit første digitale kamera foræret. Med en far, der er fotograf, spillede jagttagelsen af livet gennem et kameraperspektiv allerede i hans tidlige barndom en stor rolle. Mads fik lov til at låne kameraerne, at afprøve dem og indfange verden gennem forskellige objektiver. Hans første eget kamera var meget robust og kunne bruges under vandet. Mads eksperimenterede og legede rigtig meget med

det og tog billeder af både kæledyrene, legetøjet og hvad han ellers kunne indfange. I 2.G startede han for alvor med at tage billeder med sin fars gamle spejlreflekskamera: "Arbejdet med et analogt kamera har lært mig meget. Det er en spændende proces med mange begrænsninger. Både begrænsningen på 36 billeder, at man selv skal indstille kameraet til de enkelte billeder og uvisheden, hvad der kommer ud af det og at man først ser resultaterne efter 2-3 uger".

I 2020 købte faren et nyt undervandskamera og Mads fik lov til at låne det i en uge. Det endte med, at Mads købte samme kamera, så hans far kunne få sit tilbage igen. "Jeg blev så begejstret over de billeder, jeg kunne tage under vandet. Motiverne fascinerede

mig dybt. Verden under vandoverfladen ser så anderledes ud, end det, vi er vant til". Pludselig lignede goplerne uhyrer i forskellige farver og med geleagtig konsistens, der langsomt svævede gennem vandet. Mads fortæller, at han ved hvert dyk opdagede nye ting under vandet, som han aldrig havde set før.

Kameraet havde en rigtig god makromodus, så Mads oplevede, at verden under vandoverfladen blev vildere, jo tættere han kom på. Fascinationen førte til, at Mads besluttede sig for at læse havbiologi ved Aarhus Universitet. Bacheloren er afsluttet og i 2024 fortsætter Mads kandidatstudiet i første omgang på Grønland. Gennem teorien lærte Mads at forstå, hvad det var, han kunne se under vandet. Hvilke dyr, hvilke planter, hvad der foregik. Forståelsen har ført til, at han ikke længere synes, at verden under vandet er klamt, men bare meget fascinerende og smukt.

Mads' billeder fra Flensborg Fjords undervandsverden opstår ved at fridykke med snorkel. Billederne er typisk taget i 1 - 2 meters dybde. Lyset i fjorden kan nemt komme ti meter ned, men pga. iltsvind er alt dødt. Der er næsten ingen fisk, krabber, muslingebænke eller havgræsbelter mere. Selvom billederne tages i de første to meter, fortæller Mads, at det er meget udfordrende at tage gode billeder under fridykning. Afhængig af, i hvor lang tid man kan holde vejret, skal man være god til at fokusere og tage billeder i den begrænsede tid, der er til rådighed. Samtidig oplever Mads en indre ro, når han fotograferer undervandsverdenen. Der er ingen, der kan forstyrre ham og for det meste er han alene. Han elsker at ligge på havbunden, holde vejret og lade små luftbobler stige til overfladen.

"Jeg vil altid elske Flensborg Fjord. Det er her, hvor jeg har lært at svømme og dykke. Men selvfølgelig er vandet ikke vores element. Vi kan ikke leve i det. Så når jeg ligger dernede, bliver jeg også ærefrygtig. Der er begrænsninger, der minder mig om, at jeg kun er på besøg under vandet".

Mest spændende for Mads er ålegræsengene i Flensborg Fjord. "Det er som at svømme gen-

nem en skov, der glitrer af sollys og søstjerner, der ser ud, som om de vinker, når de bevæger sig i vandets strøm", fortæller Mads smilende og fortsætter: "Også brandmændene er smukke, selvom de er farlige. Det er faktisk ret skræmmende at dykke op i en gruppe brandmænd. Og samtidig så fascinerende at se sollyset skinne på dem, så alt lyser i rødt og orange, tentaklerne er overalt og svæver i majestætiske bevægelser".

Med sine tre undervandskameraer er Mads godt rustet til forskellige billedeekspeditioner. Det lille Olympus TG6 stiller ret hurtigt skarpt og der skal lidt held til at tage gode billeder med en hurtig fokus. Mads' analoge undervandskamera er den mest utaknemmelige måde at fotograferer på. Alt skal indstilles manuelt, uden at der er sindssyg meget tid. Dertil kommer så faktoren, at alt under vandet virker 33% større og ser ud af mere. Det gør det endnu sværere at indstille afstanden. Men lige præcis fordi det er så besværligt, er det for Mads også den største lykke, når et godt billede er taget. Det sidste kamera er en Canon 70D med case, der både er uhåndterlig under vandet og har opdrift. Så bortset fra det tekniske udstyr, er fotografi under vandet også et spørgsmål om at kunne holde vejret og at have heldet med sig.

Oftest spørger folk Mads, hvor han tager billederne henne og bliver overrasket over, at det er Flensborg Fjord. Det er jo lige foran deres dør, men de har aldrig været der. De kender kun overfladen og med lidt held et marsvin, der lige kigger op. "Jeg kan godt lide at folk undrer sig, at jeg kan vække fascinationen for en verden under vandoverfladen og gøre opmærksom på, at vi skal beskytte denne verden", supplerer han. Mads vil gerne dele sine billeder med offentligheden og begejstre andre for verden under vandoverfladen./SK

Mads billeder kan du se på instagram under @350nm



Hvem tager bedre billeder?



MOBIL VS KAMERA

“Derfor er et rigtigt kamera bedre end din telefon”. Sådan lyder overskriften på en artikel i magasinet “Digital Foto”, og inden man overhovedet har læst værket, får man som læser indtrykket, at her skal en fastlagt holdning bekræftes - nemlig, at det “rigtige” kamera er overlegen sammenlignet med kameraet på en mobiltelefon.

Men er det så nemt? Er det ikke for billigt at afskrive kameraerne på mobiltelefonerne? Rent teknisk har de udviklet sig enormt. Samtidig giver de en bred masse tilgang til fotografi, de er super nemme at bruge, man har dem stort set altid på sig, og der findes talrige apps og filtre, så man hurtig kan få et flot look på billederne taget med en mobiltelefon. Desuden har mobiltelefoner en kæmpe fordel. De er - sammenlignet med store kamera - små og ligetil.

De kan som regel holdes og bruges med en hånd, hvilket åbner op for at de kan tage billeder fra usædvanlige vinkler. Således kan de problemløst holdes tæt på vandoverflader, nede ved gulvet, hen over hovedet, ud over

kanter eller hvad man ellers kan finde på. Det giver rum til kreative ideer.

Men de er også forholdsvis gode til at holde fokus. Billederne taget med en mobiltelefon er sjældent uskarpe eller ude af fokus, og smartphones fungerer fint til små videoer, hvortil der ligeledes er talrige apps, der byder på gode muligheder for at opnå et professionelt look. Kameraerne på mobiltelefonerne er desuden ret gode indendørs, og samtidig er videoer og billeder nemme at sende, fordi de helt automatisk er på mobilen og størrelsesmæssigt ikke volder de store problemer. Og i langt de fleste tilfælde bruger vi vores billeder og videoer alligevel kun digitalt, hvilket betyder, at de kun ses på en lille skærm, og så kan man langt hen af vejen fint nøjes med billeder taget med en mobil.

Betyder det så, at et kamera på en mobil er bedre end et “rigtigt” kamera? At påstå det, ville være lige så forkert som at påstå det modsatte. Et kamera på en mobiltelefon har afgjort nogle fordele, som man ikke



burde lukke øjnene for. Men i grunden kan det ikke sammenlignes med et stort kamera, fordi det kan bruges på en helt anden måde. Især når det gælder kreativ fotografering. Kameraet på mobilen har svært ved at lave langtidsbelysninger, sportsbilleder, makrofotografi eller naturlig sløring af baggrunden.

Men der er et andet afgørende argument, der taler for fotograferingen med et kamera frem for en mobiltelefon. Det forklarer Martin Ziemer, der er sydslesvigsk freelancefotograf. Han har flere års erfaring og blandt andet publiceret billeder i store aviser og magasiner som for eksempel Spiegel, FAZ, Kristeligt Dagblad, Politiken, Financial Times og The Guardian.

“Med et kamera i hånden, fotograferer du helt automatisk mere bevidst. En mobiltelefon kan en masse forskellige ting, men et kamera skal opfylde helt specifikke formål. Det gør det til et værktøj, og det bevirker, at du med kameraet i hånden gør dig langt flere tanker om kompositionen af dit billede. Det betyder, at der er flere kreative processer forbundet med fotogra-

fering med et kamera. Du hiver det ikke bare lige ud af lommen for at tage et hurtigt skud”, forklarer Martin Ziemer. Han bekræfter, at man med apps og filter kan få et billede taget med en mobiltelefon til at ligne et billede taget med et kamera.

“Du vil med en mobiltelefon hurtigere kunne opnå pæne resultater. Men man vil altid kunne se en forskel, og med lidt øvelse, bliver billederne fra et kamera altid bedre og de har et mere naturligt look. Og hvorfor bruge en masse energi på at efterligne noget, når man kan bruge den ægte vare”, spørger fotografen retorisk. Han anbefaler, at alle, der ikke mindst på grund af mobiltelefonerne, har fået smag for fotografering, selv prøver at mærke forskellen. Til det behøver man ikke straks at købe det store udstyr. Man kan også starte med at gøre brug af Aktivitetshusets Fotoværksted, hvor man får en introduktion og hvor man også kan låne udstyr. “Det gør en kæmpe forskel at tage ud med et kamera i hånden. Prøv det selv”, lyder opfordringen fra Martin Ziemer./RM

Fokus på læsning

Aarhus Universitet har i 2021 spurgt 8.542 børn og unge fra 5. - 8. klasse om deres læse- og medievaner i fritiden. Undersøgelsen viste overraskende, at børn og unge bruger samme tid på at læse som i 2017. Overhovedet ikke overraskende viste den desuden, at læselysten falder med alderen, at hjemmet har indflydelse på læsekulturen, at brugen af e-bøger og lydbøger er steget, at unges brug af digitale medier er stigende og at brugen af de sociale medier har negativ indflydelse på læsning og opmærksomheden. Heller ikke særlig overraskende er, at børn og unge i dag læser dårligere end i 2011, hvor den første undersøgelse blev lavet.

Til trods for mange års tiltag som læsekampagner, arbejdet med læsekoalitioner og især Danmarks Biblioteksforenings indsats for en national læsestrategi, viser undersøgelsens resultater endnu ikke, at børn og unges læselyst stiger. Tænk tanken Fremtidens Biblioteker og Center for anvendt Skoleforskning har med baggrund i undersøgelsen givet fem anbefalinger, der både er rettet mod folkebiblioteker og skoler. En af anbefalingerne er, at læsningen skal iscenesættes og at rammer skal skabes for en god og fordybende læseoplevelse.

Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig har taget denne anbefaling op og sætter mere fokus på læsning. Souschef Anni Søndergaard fortæller: "Målet er, at vi fokuserer på børn og unge, der har lyst til at læse. Dem skal der være plads til. I andre biblioteker har man bordfodbold og andet. Vi har valgt at fokusere på læseglæden, læselysten, den gode oplevelse af at læse". Siden 2023 findes der ikke pc'er i børnebiblioteket længere og med årsskiftet 2023/24 tages pc-spil helt ud af udlånet. Beslutningen er kun én blandt flere, der sætter mere fokus på børn og unges læselyst. "Vi vil meget gerne være med til at understøtte, at børn sidder mindre tid foran skærmen, så det ikke er herfra, at de bliver

opfordret til det. Hvis ikke vi bakker op om, at der skal gøres noget for gode læseoplevelser, så ved jeg ikke, hvem der skal gøre det", supplerer Anni.

Undersøgelsen har vist, at børn og unge især bliver inspireret af deres mødre, venner og børn på andre medier, til at læse. Det, der motiverer dem til at læse, er lækre steder, hvor det er rart at være. Rundt omkring på Dansk Centralbibliotek i Flensborg kan man finde forskellige eksempler på indretningen, der skaber gode rammer for at fremme læselysten.

Når man går op af trappen til udlånet, ser man som det første to hængestole, der inviterer børn og unge til at sætte sig og læse. "Det, der fungerer rigtig godt, er huler eller steder, man kryber ind i og kan være sig selv", beskriver Anni iagttagelserne fra hverdagen på biblioteket.

Ved siden af bogbussen står bibliotekets mest berømte stol "bamsesolen". Den er købt på en udstilling i Det Kreative Hus på Djursland. De har solgt mindst 15 stole og vi har været så heldig, at en blev købt til biblioteket i Flensborg. Den er lavet smart. Der, hvor man sidder, er bamsernes øjne bløde. På bagsiden sidder bamserne med de hårde øjne. Stolen inviterer ikke kun til at undersøge den og få et godt grin, men især også til at synke ind i den og blive omfavnet af de bløde bamser, mens en god bog får en til at blive siddende lidt længere.

Flere steder i børnebiblioteket står runde hvide cirkler med blå polster i. Her kan man lægge sig og dykke ned i en bog. I venstre del af børnebiblioteket ligger foran de store vinduer til Nørregade en madras på gulvet med puder og lækre tæpper og en hel himmel af sommerfugle og blomster ovenover. Midt i afdelingen findes desuden billedbogslangen til de yngste. Dem, der er for unge til at fordybe sig i en bog alene,



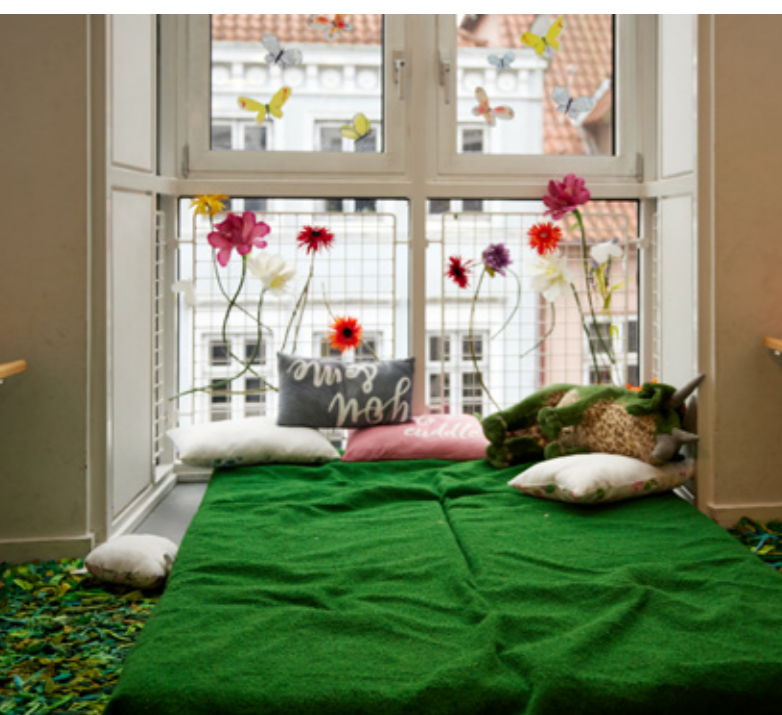


kan sidde her sammen med deres forældre. Og hvis det skulle blive for kedeligt, står bogbussen lige ved siden af og inviterer til opdagelsestur.

"De forskellige områder er simpelthen tests, for at se, hvad der fungerer. Alle steder skal invitere til at man kan falde hen og fordybe sig i en bog", pointerer Anni målsætningen. Inspirationen til de forskellige tiltag kommer mange steder fra. "Nok alle bibliotekarer kigger på andre biblioteker, når de er afsted. Desuden har vi et netværk, hvor vi kigger på forskellige biblioteker og inspirerer hinanden." Firmaer som Lammhult står for den solide og holdbare indretning af biblioteker. Forskellige arkitekter som fx Rosan Bosch (Hjørring Bibliotek eller Kultur & Bibliotek Middelfart) eller Mitten Ferrar hjælper med tips til moderne møbler, indretning og farver.

"Vi har haft diskussioner om, hvad der skal ske her. Nogle forandringer kan ske hurtige, andre har brug for lang tid. Nogle ting fungerer med det samme, andre skal afprøves, noget sker tilfældigt", fortæller Anni om processen.

Efterhånden er der mange instanser både på det nationale og det lokale plan, der prøver på at gøre noget for læsning. Både skolebibliotekarer og folkebibliotekarer gør en indsats for at fremme læselysten og for at involvere børn og unge i fx booktalks eller speed book dating. Dansk Centralbibliotek er med i den store nationale indsats for børn og unges læseglæde sammen med Dansk Skoleforening og der bliver indgået samarbejde på tværs af institutioner for at opnå målene. Biblioteker i Danmark skal opfylde mange forskellige krav og behov. Dansk Centralbibliotek har med sin beliggenhed i Sydslesvig dog en særlig karakter. "Hvis glæden ved at læse fortsat følger sin kurve, så er der næsten frit fald. Men fordi vi er, hvor vi er, kan vi sige, at vi skal styrke det danske sprog, litteratur og de fantastiske bøger", sammenfatter Anni bibliotekets indsats./SK





PLACE TO BE

De Kreative Dage

"Det kan godt være, at håndarbejde er for mange, men det er ikke for alle", siger podcastvært og strikker Thomas Skov til sin makker på scenen og 600 kvinder i salen dør af grin. Jeg er ankommet til Messe C i Fredericia og besøger nordens største messe for kreativitet.

20 - 25.000 besøgende samler messen hvert år i løbet af en weekend i efteråret og hvis du vil vide noget om kreativitet i Danmark, så er det her the place to be! De Kreative Dage er en stor messe. En meget stor messe. Efter fire timer har jeg kun nået halvdelen af boderne og konstaterer, at jeg egentlig burde gå hen over messen tre gange. Første gang for at få et indtryk af, hvad der egentlig tilbydes i år. Anden gang for at snakke med folk, møde nye undervisere, kunstnere, forhandlere. Tredje gang for at købe spændende materialer og udstyr. Men så kommer fem scener med foredrag og shows til og enkelte workshops i boderne og demonstrationer af teknikker og nye materialer og og og.

De Kreative Dage byder på næsten alle emner, der traditionelt er efterspurgt inden for det kreative. Når du fx strikker, kan du købe garn, strikkekits, strikkepinde, nåle og desuden alt muligt udstyr, som du måske kunne have brug for engang. Strikkepinde af træ, metal, bambus, horn eller plastik. Tykke nåle, tynde nåle, med spids, uden spids. Garn i en uendelig mangfoldighed af materialer, farver og kvalitet. Maskemarkører, målebånd, pinde til at strikke snoninger, linealer, sakse, tasker og især strikkekits, opskrifter og bøger. Du kan møde designere og kunstnere, de store forhandlere og små butikker. Tilbuddet er overvældende. Og dette princip gælder ikke kun for strik, men for hækling, nålebinding, syning, patchwork, quilting, filtning, maling, tegning, print, kosmetik/sæbe, bagning, papir, quilling, broderi, rug tufting, støbning, keramik, smykker, blomsterbinding, knipling, pileflet eller trædrejning.



Og så selvfølgelig Hama perler. Danskerne og deres Hama perler er et fænomen. Hvis der er ét emne, der virkelig hvert år byder på udvikling og nyheder, er det Hama perler. Jeg må revidere min opfattelse, at Hama perler kun er til børnehaverbørn og træner dem i tålmodighed og motorik. Især voksne går fuldstændig shopamok i Panduros bod, hvor ti poser Hama perler koster 100 DKK. Og de voksne har gang i de helt store projekter. Kæmpe designs er et hit og antallet af poser Hama perler, der lander i folks indkøbskurve, overstiger nemt 30 poser - altså 30.000 perler! Den første nyhed på messen opdager jeg i boden EA Krea, hvor Ellen Aalbæk er kommet på ideen, at granny squares ikke kun kan hækles, men også laves som Hama perle firkanter. Kæmpe vægophæng viser, hvad firkanterne kan bruges til og bogen med inspirationsfirkanter ligger klar til interesserede købere.

Den næste nyhed på messen er fokuset på blomster af crepepapir. En kunstner udstiller to meter høje kæmpeblomster til udlejning. En anden har lavet miniatureblomster bag glas og så findes de almindelige forhandlere, der især satser på papirblomster i naturlig størrelse som evighedsdekoration. Bøger om crepepapirblomster, demonstrationer af fremgangsmåden,

online vejledninger, foredrag og så selvfølgelig det rette papir med lim og saks. Smukke er de! Jeg selv afprøver en workshop med akvarel og tusch og lægger mærke til de sets, forhandleren har samlet til de interesserede. Især inden for maling og tegning er det en trend at lave pakker eller "artboxes", der indeholder de nødvendige materialer, opskrifter, skabeloner og helst også en QR-kode til en online vejledning. Ved en bod sidder flittige besøgende og tegner efter en videovejledning, der bliver vist på et lærred foran dem. Andre boder har undervisere med, der i løbet af få minutter viser folk, hvor nemt det er at male med akvarel eller tegne med nye penne. Budskabet er tydeligt "Alle kan være med" og kits eller lav-selv-pakker opfordrer til at komme i gang og springe over gærden, hvor det er lavest.



På de fem scener i hallen inviteres der i løbet af dagene til forskellige foredrag fra forhandlere, designere, kunstnere og personer, der har noget sjovt, nyt eller spændende at sige. Jeg lytter til Thomas Skov, der meget underholdende, humoristisk og selvironisk fortæller om at strikke som mand. 600 kvinder lytter og griner og griner. "Du får et fed og sætter det på noget der ligner et rundetårn og så sætter du garnet på noget, der ligner en dims til citroner og brrr (snurrende lyd) og færdig" - alle kvinder i salen ved præcis hvad han taler om! Men han har ret: Det kan godt være, at håndarbejde er for mange, men det er ikke for alle.

At møde mænd på De Kreative Dage er svært. De findes dér, hvor trædrejerne udstiller og sælger deres produkter, hvor maskiner præsenteres og især i afdelingen for Dansk Bonsai Selskab. Derudover træffes de med masser af poser under armene i hælene på deres shoppeglade kvinder og i konferencetenteret, hvor de eneste herretoiletter findes i weekenden.

De mest spændende nyheder tilbydes af efterskoler, designskoler, husflidsforeninger og FORA (et oplysningsforbund med fokus på læring og kreativitet i fællesskab). Det er hér, at virkelig nye ideer afprøves og udstilles og jeg kan slet ikke få øjnene fra de imponerende eksempler og de mange kreative, der sidder og tegner, klipper, monterer, viser frem, forklarer og inviterer til at være med. Især de unge fra skolerne imponerer mig dybt. De virker så selvbevidste i deres præsentation af værkerne og forklarer tålmodigt, hvad de har lavet og hvorfor.

Arrangørerne gør en stor indsats for at finde nye teknikker, materialer og udstyr inden for det kreative. Bortset fra nyt med Hama perler præsenteres fx cyanotypi, shibori, ice dyeing og serigrafi på messen. I 2022 blev rug tufting og støbning med Jesmonite fejret. Desuden er nye og komplekse designs at finde i boderne med broderi. Løjnefaldende er fokuset på små, meget finurlige broderier med tynd tråd og bitte-små sting. Moderne farver og komplekse kits giver et godt indtryk af, hvad der er efterspurgt.

Arrangørerne gør en stor indsats for at finde nye teknikker, materialer og udstyr inden for det kreative. Bortset fra nyt med Hama perler præsenteres fx cyanotypi, shibori, ice dyeing og serigrafi på messen. I 2022 blev rug tufting og støbning med Jesmonite fejret. Desuden er nye og komplekse designs at finde i boderne med broderi. Løjnefaldende er fokuset på små, meget finurlige broderier med tynd tråd og bitte-små sting. Moderne farver og komplekse kits giver et godt indtryk af, hvad der er efterspurgt.

Med min egen baggrund inden for det kreative savner jeg dog også emner og materialer. Glasperler forekommer kun i form af de japanske Miyuki perler, der væves til øreringe. Men broderi med perler eller grønlandske perler mangler fuldstændig. Nye teknikker inden for print kunne udvides med fx gelli print eller styrenplader. Overraskende er også manglen på emnet mixed media. Kombinationen af fx stof og papir, utyriske materialer, maling eller broderi forekom-

mer slet ikke, men ville udvide tilbuddet med spændende kunstnere og workshops.

Efter én dag på messen er kroppen træt og hjernen fyldt. Der er så mange ting at se, folk at snakke med og mange meter gange, der skal erobres. De Kreative Dage viser, hvor ufattelig stor og spændende den kreative verden er i Norden og at alle kan være del af den!/SK



FUCKING GRUPPEBILLEDER

Åh nej, ikke endnu et gruppebillede. Sådan tænker mange fotografer, når der til arrangementer igen skal tages et billede af hele flokken. Gruppebilleder er pisseirriterende. Ingen kan vireklig lide dem - hverken dem, der er på dem eller dem, der skal tage dem.

Men er det ikke lidt uretfærdigt? Gruppebilleder kan jo så meget. Hvem har ikke siddet sammen og set på gamle klassebilleder? Eller billeder af konfirmanderne, bryllupsselskaber, konferencer, skiture, familieferier? Gruppebilleder er, hvad det angår, geniale. Kun få andre formater formår på samme måde at fryse tiden, så vi uden videre kan minde os tilbage til en fælles oplevelse. Der findes ikke noget bedre end et gruppebillede, når gamle venner eller familien sidder sammen.

Alligevel er gruppebilleder ikke særlig populære. Gruppebilleder er i sagens natur meget opsatte og så er de hurtig utaknemmelige. Der er altid mindst én, der er utilfreds. Enten fordi øjnene var lukket eller fordi vedkommende lige så den forkerte vej, havde munden åben eller stod det forkerte sted, da billedet blev taget. Samtidig kan gruppebilleder være udfordrende rent teknisk. Ved større grupper med flere rækker kan det være svært at få alle i fokus. Derfor skal der bruges en forholdsvis lille blænde, hvilket får indflydelse på lukketiden og ISO'en. Når lyset så ikke spiller med, er der brug for blitz, hvilket ikke gør opgaven nemmere. Men, hvad der er langt værre - gruppebilleder kan samtidig blive ret så kedelige. De klassiske kompositioner, som for eksempel en konfirmandgruppe foran et alter eller skoleklassen ude i skolegår-

den henholdsvis festsalen, er der i grunden ikke noget at sige til. Her indgår baggrunden i historien, og er dermed med til at skabe mindet. Ved den slags billeder, kan det endda være forstyrrende at bryde dette faste mønster.

Men ved andre gruppebilleder, er der ingen grund til, at de behøver være kedelige. For der skal ikke meget til for at gøre billedet og ceremonien omkring selve fotograferingen til en fælles oplevelse. Man kan med fordel forsøge sig med forskellige vinkler. Hvad med at tage billedet nedefra mens deltagerne ser ned i kameraet? Eller hvad med at stille familien op på en række - sorteret efter størrelse? Man kan også lade sig inspirere af serien Modern Family, hvori de tager en masse gruppe-

billeder. Det sjove ved dem er, at de tit er alt for meget - men på en god måde. Gruppebilleder er fede, og med lidt kreativ energi, kan de også nemt se fede ud.

Tip: Sådan undgår man lukkede øjne

Hvis du tager gruppebilleder med et kamera, kan du fint sætte det på et stativ. Når du så tager serieoptagelser, er der større sandsynlighed for at øjnene er åbne. Du kan med den metode også sætte flere billeder sammen. Det går nemt i Photoshop, og der er mange gode tutorials til det på YouTube./RM



De kan mere end du tror

VIL DU VÆRE MED?

Det er sjovt at arbejde kreativt, og produktionen af et magasin byder på en masse kreative muligheder for det. Fotografering, skriveri og tekstbehandling eller layout. Der er mange perspektiver i det.

Kunne du tænke dig at være med til at lave Andedammen. Magasin om kreativitet & det danske mindretal?

Du behøver ingen erfaring på området - bare du har lyst til at arbejde kreativt. Næste udgave af Andedammen udkommer i efteråret 2024.

Det overordnede emne er "Kreativitet og dannelse".

Hør mere om, hvordan du kan bidrage ved at tage kontakt til sarah@akti.de eller redaktionen@ugeavisen-sydslesvig.de